

Fleischer gör det bra

Andrea Hofmann har läst Boken och Biblioteket

I oktober släpptes Rasmus Fleischers andra bok ut på Ink förlag: **Boken och Biblioteket**. Fleischer är samtidshistoriker på Söderströms högskola och har tidigare gett ut "Det postdigitala manifestet". Han är också en flitig debattör på sin egna nätpolitiska blogg "Copyriot".

Utseendet på Fleischers nya bok får en att stanna upp, bläddra och njuta. Formen doftar klassiskt skinnband, två böcker i en där den ena gestaltar en äldre bok på framsida, där varken författarens namn eller titel finns att hitta på omslaget. Andra delen är format med fyra bokryggar på framsidan, en samling böcker, även här utan att bokens titel eller författarens namn är exponerat. Utseendet för tankarna till bokens historia, till tradition och ursprung, inte till den framtid om böcker och bibliotek som de innehåller.

För det är två böcker i en, en om boken och en om biblioteket. Även om utseendet har en historisk prägel är innehållet mer nutidsorienterat och visionärt. Fleischer redogör i första delen "Boken" om vad som är en bok, fördjupar sig i detalj kring ISBN-nummer, antal blad, förlag och tryck. Vem och vad definierar en bok? Bokmomsen, Kungliga biblioteket, förlagen eller läsaren? För inte så länge sedan var det inget tvivel om saken, en bok är en bok. Men kan till exempel en blogg vara en bok? En ljudbok? När jag läser Fleischers bok är svaret inte längre en sådan självklarhet. Fleischer öppnar istället upp till diskussion, med flera argument och infallsvinklar.

Jag tycker att första delen bränner till ordentligt i avsnittet om böcker som så kallade robotförlag ger ut, en effekt av print-on-demand teknik mixat med Wikipedia, en del av digitaliseringens svallvågor. Fleischer väljer att kalla robotböckerna för spam eller skräplitteratur, men då pratar vi inte "harlequinskräp". Det är böcker som har börjat dyka upp i näthandlar som Amazon och Adlibris. Böcker med otydlig avsändare, märkliga författare (om de ens har någon) och ihopklustrat innehåll från nätet. Böcker som lätt skulle falla offer för en källkritisk granskning. Är du inte uppmärksam har du köpt en bok med texter som du hittar på Wikipedia. Problemet är inte bara böckernas innehåll

utan även antalet böcker som robotförlagen ger ut, överflödet av dem, att de tar över nätbokhandlarnas listor, precis som spam i eposten. Detta är en ny utveckling som Fleischer menar att vi bara anar effekten av.

När jag börjar läsa andra delen, "Biblioteket", tänker jag innan att den handlar säkert om bibliotekets samlingar, böckerna och texterna, det materiella biblioteket. Om hyllorna, katalogen, urval och bestånd. Bibliotekets skelett helt enkelt. Och ja, andra delen handlar om det, men inte bara. Andra delen är uppdelad i olika kapitel. I första kapitlet skriver Fleischer bland annat om bibliotekets bestånd, att biblioteket tillskrivs ett bildningsideal med en auktoritet att kunna välja mellan bra och dålig litteratur till sina samlingar. Tar upp exemplet under 00-talet då en undersökning visade att på biblioteken fanns det en övervikt av vänsterpolitisk litteratur på hyllorna, att jämvikten mellan rött och blått inte stämde överens med det allmänna bibliotekets värdegrund. Fleischer tar på ett insiktsfullt sätt upp detaljer i bibliotekens vardag, BTJ-listorna och de traditionsenliga inköpsmöten, debatten om Adlibris tjänst med profilinköp som flera svenska bibliotek har tagit till sig. Allt detta med en smula kritik.

Andra kapitlet handlar om det digitala biblioteket, och bibliotekens problematik med sin nätnärvaro, att tänka framåt samtidigt hålla kvar i det gamla. Här tycker jag att Fleischer fastnar i frågan om e-böcker, kanske för att just den frågan är brännande aktuell just nu eller så är det vad författaren tolkar det digitala biblioteket som. Elib och e-böckerna är relevant och intressant, och det visar svagheter hos biblioteket, vad biblioteken måste fixa, men jag hade gärna sett fler dimensioner på det digitala biblioteket.

De kapitel som intresserar mig mest är "Det transparenta biblioteket", "Det postdigitala biblioteket" och det avslutande kapitlet "Det allmänna biblioteket". Det är här som Fleischer hamnar innanför bibliotekets skelett, in i bibliotekets mening och syfte. Här kommer också författarens visioner kring bibliotek fram, vad som vore önskvärt, vilket också kan tolkas som kritik av hur dagens bibliotek fungerar. Visioner om till exempel det öppna biblioteket, förslag på att bibliotekens gallringslistor ska läggas upp på bibliotekets webbplats för granskning, ge låntagaren möjligheten att aktivt påverka beståndet. Fri mjukvara, fri klassifikation och så vidare. (ja, här förtränger man gärna orden upphandling och avtal, men låt oss göra det för en stund). Kapitlet om "Det postdigitala biblioteket" handlar mer om rummet och platsen biblioteket, och jag tolkar det även som det fria, men också det politiska biblioteket.

Insiktarna som Fleischer har när han skriver om bibliotek har jag inte läst tidigare hos någon icke-bibliotekarie (och knappt det). Bibliotekarier brukar klaga på att när någon annan pratar för dem blir det inte bra – "de talar inte vårt språk". Jag tycker att Fleischer gör det bra på många sätt. Delen om biblioteket är inte en berättelse om biblioteket, inte ett konstaterande. Det är kritik, det är att blotta bibliotekets svagheter men framförallt lyfta bibliotekets styrkor, att ge det luft och potential. Alla som arbetar med böcker och bibliotek måste läsa Fleischers bok, så är det.